DOI: https://doi.org/10.33644/2313-6679-1-2025-2

УДК 69 (477) (094.9) (045)

ТРИФОНОВА Г. О.
Завідувач сектору міжнародних зв'язків ДП «Державний науково-дослідний інститут будівельних конструкцій»
м. Київ, Україна
+380 95 157 53 05
a.trifonova@ndibk.gov.ua
ORCID: 0009-0005-5654-9363

КОРОЛЬЧУК Ю.Т.
Інженер 2 категорії Сектору міжнародних зв'язків ДП «Державний науково-дослідний інститут будівельних конструкцій»
м. Київ, Україна
+380 93 24 65 847
korolchuk@ndibk.gov.ua
ORCID: 0009-0003-4988-6316

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РЕГЛАМЕНТУ (ЄС) 2024/3110 ТА РЕГЛАМЕНТУ (ЄС) № 305/2011 ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ПРО НАДАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА РИНКУ»

АНОТАЦІЯ

У статті проведено порівняльний аналіз нового Регламенту (ЄС) 2024/3110 та Регламенту (ЄС) № 305/2011, що регулюють вимоги до будівельної продукції. Новий документ, який набув чинності 7 січня 2025 року, спрямований на вдосконалення сертифікації, екологічної відповідності та цифровізації. Ключові зміни включають запровадження цифрового паспорта продукції (DPP), обов'язкове декларування екологічних характеристик, посилення гармонізованих стандартів та спрощення процедур оцінки відповідності.

Окрему увагу у статті приділено впливу нового Регламенту (ЄС) на українське законодавство, зокрема на Закон України «Про надання будівельної продукції на ринку», що гармонізує національні вимоги з Регламентом 305/2011. Однак, прийняття нового Регламенту CPR 2024 створює нові виклики для українського ринку, оскільки вітчизняне законодавство ще не враховує низку сучасних європейських вимог, зокрема щодо обов'язкового декларування екологічних характеристик, цифрової сертифікації та оновлених процедур оцінки відповідності. Це може ускладнити експорт українських товарів до ЄС після 2026 року.

Автори підкреслюють необхідність оновлення українських стандартів, модернізації системи оцінки відповідності та впровадження цифрових рішень для інтеграції вітчизняних виробників до європейського ринку. Аналізуються виклики та можливості для бізнесу: виробникам слід адаптувати свої процеси до нових екологічних вимог, а імпортерам і дистриб'юторам – до змін у документації та маркуванні. Особлива увага приділена ролі сертифікаційних органів та механізму взаємного визнання сертифікації між Україною та ЄС у контексті можливого укладення Угоди АСАА («промисловий безвіз»).

У підсумку, стаття наголошує на важливості своєчасної адаптації українського будівельного сектору до нових європейських стандартів. Це дозволить зберегти конкурентоспроможність вітчизняної продукції та забезпечить безперешкодний доступ до європейського ринку в межах майбутнього «промислового безвізу».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: будівельна продукція, сертифікація, екологічні вимоги, цифровий паспорт продукції, гармонізовані стандарти,

оцінка відповідності, ринок ЄС, українське законодавство, промисловий безвіз.

COMPARATIVE ANALYSIS OF REGULATION (EU) 2024/3110 AND REGULATION (EU) NO 305/2011 AND REFLECTION IN THE LAW OF UKRAINE "ON THE PROVISION OF CONSTRUCTION PRODUCTS ON THE MARKET"

ABSTRACT

The article presents a comparative analysis of the new Regulation (EU) 2024/3110 and Regulation (EU) No 305/2011, which establish requirements for construction products. The new document, which came into force on January 7, 2025, aims to improve certification, environmental compliance, and digitalization. Key changes include the introduction of the Digital Product Passport (DPP), mandatory declaration of environmental characteristics, strengthening of harmonized standards, and simplification of conformity assessment procedures.

Special attention in the article is given to the impact of the new CPR on Ukraine, which in 2020 adopted the Law "On the Provision of Construction Products on the Market," harmonizing national requirements with Regulation 305/2011. However, the adoption of CPR 2024 poses new challenges for the Ukrainian market, as national legislation does not yet incorporate a number of modern European requirements, particularly regarding mandatory declaration of environmental characteristics, digital certification, and updated conformity assessment procedures. This may complicate the export of Ukrainian goods to the EU after 2026.

The authors emphasize the need to update Ukrainian standards, modernize the conformity assessment system, and implement digital solutions for integration into the EU market. The article analyzes the challenges and opportunities for businesses: manufacturers need to adapt their processes to new environmental requirements, while importers and distributors must adjust to changes in documentation and labeling. Particular attention is given to the role of certification bodies and the mutual recognition mechanism between Ukraine and the EU in the context of a potential ACAA ("industrial visa-free") agreement.

In conclusion, the article highlights the importance of the timely adaptation of the Ukrainian construction sector to new European standards. This will help maintain the competitiveness of domestic products and ensure seamless access to the European market within the framework of the future "industrial visa-free" regime.

KEYWORDS: construction products, certification, environmental requirements, digital product passport, harmonized standards, conformity assessment, EU market, Ukrainian legislation, industrial visa-free.

ВСТУП

Європейський Союз нещодавно оновив законодавство щодо будівельної продукції, ухваливши новий Регламент (ЄС) 2024/3110 [2], який замінює чинний з 2011 року Регламент (ЄС) № 305/2011 [1] (так званий Регламент щодо будівельної продукції, CPR). Новий регламент був опублікований 18 грудня 2024 року і набув чинності 7 січня 2025 року [3]. Метою оновлення є модернізація вимог і усунення недоліків старої системи, зокрема посилення акценту на сталості, цифровізації та гармонізації правил задля ефективнішого функціонування єдиного ринку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Нижче проведено порівняльний аналіз двох регламентів за ключовими аспектами.

Новий Регламент (ЄС) 2024/3110 суттєво змінює вимоги до будівельної продукції порівняно з Регламентом № 305/2011. В табл. 1 наведено основні відмінності регламентів.

Наведені зміни відображають стратегічні цілі ЄС: підвищити рівень безпеки та якості будівельної продукції, одночасно інтегрувавши екологічні пріоритети. Історично CPR зосереджувався на технічних і пожежних вимогах, але оновлена версія фактично додає «третій вимір» – екологічну сталість. Зокрема слід відзначити, що новий регламент робить екологічну ефективність одним з основних критеріїв оцінки продукції, а прозорість даних забезпечуватиметься через цифрові інструменти, такі як паспорти продукції.

Вплив на сертифікацію та стандартизацію в ЄС

Новий CPR значно впливає на процес розробки стандартів та технічних специфікацій. Раніше спостерігалися суттєві затримки з прийняттям гармонізованих стандартів під старим CPR 305/2011, що гальмувало впровадження нових показників. Тепер ЄС запроваджує механізми для прискорення та вдосконалення стандартизації. Зокрема, як зазначено вище, Єврокомісія отримала ширші повноваження: вона може ухвалювати делеговані акти, які встановлюватимуть обов'язкові вимоги до певних характеристик продукції (особливо екологічних), не чекаючи розробки стандарту.

Також анонсовано так званий «процес CPR Acquis», що має покращити співпрацю між зацікавленими сторонами, державами-членами та Комісією. Очікується, що це вирішить давні проблеми з розробкою і оновленням гармонізованих стандартів, прискоривши їх прийняття.

Крім того, гармонізовані стандарти будуть охоплювати екологічні аспекти. Фактично, існуючі стандарти для будівельної продукції мають бути переглянуті, щоб включити нові суттєві

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз Регламенту (ЄС) 2024/3110 та Регламенту (ЄС) № 305/2011

Аспект	Регламент (ЄС) № 305/2011 (старий CPR)	Регламент (ЄС) 2024/3110 (новий CPR)
Базові вимоги до споруд	7 вимог (безпека конструкції, пожежна безпека, гігієна, здоров'я та довкілля, безпека використання, захист від шуму, енергозбереження, стале ресурсокористування) Вплив на довкілля розглядався разом з гігієною та здоров'ям	8 вимог – додано окрему вимогу щодо **викидів у довкілля** (ризики для навколишнього середовища) та розширено вимогу безпеки включенням доступності для осіб з інвалідністю. Таким чином, екологічні аспекти виокремлено, а доступність споруд підвищена
Екологічні характеристики продукції	Прямо не вимагалося декларувати екологічний вплив продукту; екологічна інформація була опційною (наприклад, через екологічні декларації продукту)	Запроваджено обов'язкове декларування екологічних показників продукції (так звані «суттєві експлуатаційні характеристики щодо довкілля»). Перелік таких показників наведено в Додатку II нового регламенту (вплив на зміну клімату, озоновий шар, екотоксичність тощо), чого не було раніше. Виробники повинні поступово (в три етапи з 2026 до 2032 р.) надавати інформацію про екологічний вплив своєї продукції [3]

Продовження таблиці 1

Цифровий паспорт продукту	Відсутній – декларація показників (DoP) надавалася в паперовій чи електронній формі, але єдиного цифрового реєстру не було.	Цифровий паспорт будівельної продукції (Digital Product Passport, DPP) – нова вимога: створення електронного паспорта, що містить усю ключову інформацію про продукт, його характеристики, показники безпеки та екологічний вплив Європейська Комісія повинна впровадити систему цифрових паспортів, де виробники будуть реєструвати дані про продукцію. Виробники зобов'язані приєднатися до цієї системи протягом 18 місяців з моменту її запуску
Декларація виробника	Декларація показників (DoP) – документ, де виробник заявляє експлуатаційні характеристики продукції згідно з гармонізованими стандартами. Окремої декларації відповідності не вимагалося (CE-маркування слугувало підтвердженням відповідності)	Декларація показників та відповідності (DoPC) – у новому CPR вводиться об'єднаний документ, що поєднує декларацію показників із підтвердженням відповідності вимогам регламенту. Це спрощує документацію, забезпечуючи наявність усієї інформації про продукцію та її відповідність у одному документі

Продовження таблиці 1

Гармонізовані стандарти та технічні специфікації	Використовуються гармонізовані стандарти (hEN), розроблені європейськими організаціями стандартизації на основі запитів Єврокомісії. Були проблеми з затримками оновлення стандартів та їхнім затвердженням (вузькі місця процесу стандартизації)	Прискорення стандартизації: новий CPR ставить за мету усунути «вузькі місця» у розробці стандартів. Вводиться поняття *«CPR Acquis»* – новий процес удосконалення нормативної бази. Єврокомісія отримує право приймати делеговані акти для встановлення вимог до продукції, якщо гармонізовані стандарти відсутні або застарілі [3]. Це дозволить швидше оновлювати технічні вимоги і уникати прогалин.
Оцінка відповідності (сертифікація)	Система оцінки та перевірки стабільності показників будівельної продукції (AVCP) мала 5 рівнів: 1+, 1, 2+, 3, 4 – від найсуворішого (з активною участю нотифікованих органів і постійним наглядом) до найпростішого (самодекларування виробника) залежно від виду продукції. Специфічних процедур для екологічних показників не було передбачено.	**Нова підсистема 3+ для екологічних показників**: введено додаткову систему AVCP «**3+**» спеціально для оцінки показників щодо довкілля. За цією схемою виробник сам збирає та розраховує дані життєвого циклу продукції (далі - LCA) /екопоказників, а нотифікований орган перевіряє методику і точність розрахунків. Також посилено роль нотифікованих органів у системі 3: тепер орган підтверджує правильність визначення типу продукції та валідує всі протоколи випробувань перед видачею сертифікату відповідності. Загалом, новий Регламент CPR чіткіше розподіляє завдання між органами та може потребувати участі декількох органів, якщо один не охоплює всі необхідні сфери оцінки

Продовження таблиці 1

Циркулярна економіка, повторне використання	Принципи економіки замкненого циклу були відображені лише побіжно – через вимогу раціонального використання природних ресурсів (наприклад, можливість переробки після демонтажу). Специфічних вимог щодо повторного використання або ремонту продукції не встановлювалося.	Акцент на повторному використанні та переробці: новий регламент прямо сприяє повторному використанню будівельних виробів та їх ремануфактурі для зменшення відходів. Наприклад, підтримується використання модульних конструкцій та збірних елементів через їх здатність до багаторазового використання і скорочення відходів. Також вимога сталого використання ресурсів є деталізована: треба забезпечити придатність матеріалів до переробки, мінімізувати утворення відходів при виробництві та демонтажі [4].
Публічні закупівлі (Green Public Procurement)	Не містив положень щодо врахування екологічності продукції при державних закупівлях	Дозволено враховувати критерії сталості при публічних закупівлях будівельної продукції. Замовники отримують право висувати вимоги щодо екологічних показників постачальників у тендерах, що стимулює ринок пропонувати більш екологічні товари
Інформація про продукт та скарги	Виробник надавав інструкції та інформацію щодо безпеки лише якщо це передбачено гармонізованим стандартом або спеціальними правилами. Централізованого механізму подання скарг на продукцію не було.	Загальна інформація та інструкції: тепер передбачено, що до кожного продукту, який підпадає під дію гармонізованих норм, мають додаватися зрозумілі інструкції з використання та інформація з безпеки (ст. 9 нового CPR) – це підсилює захист споживачів. Крім того, запроваджується портал скарг (ст. 63 нового CPR) – єдина електронна платформа для подання скарг щодо будівельної продукції, що полегшить виявлення небезпечної або невідповідної продукції на ринку.

Примітка: *Новий CPR набуває повної чинності поступово. Більшість положень застосовуються з 8 січня 2026 року, хоча окремі статті (про предмет регулювання, визначення, стандарти, загальну інформацію тощо) діють уже з 7 січня 2025 року. Додатково, положення про санкції (ст. 92) почнуть діяти з 8 січня 2027 року, а обов'язковість екологічних декларацій вводитиметься поетапно до 2032 року. Це дає виробникам час адаптуватися до нових вимог [10].*

експлуатаційні характеристики щодо довкілля (наприклад, показники впливу на зміну клімату, токсичність тощо). Це завдання виконуватиметься поступово: оновлені стандарти і європейські документи з технічної прийнятності (EAD) будуть прийматися протягом кількох років; протягом перехідного періоду продовжуватимуть діяти чинні специфікації на основі CPR 2011; а з 2026 року нові стандарти мають враховувати вимоги сталого розвитку, що є частиною цілей Європейського зеленого курсу.

Оцінка відповідності (сертифікація)

Нові вимоги спричинили адаптацію системи оцінки і ролей нотифікованих органів. Як зазначено в табл. 1, введено нову систему AVS «3+» спеціально для перевірки екологічних характеристик продукції. Це нововведення означає, що для показників на кшталт вуглецевого сліду чи вмісту небезпечних речовин виробник повинен провести оцінку (наприклад, розрахунок LCA), а нотифікований орган – підтвердити достовірність даних і методик [5]. Раніше подібної процедури не існувало, оскільки екологічні аспекти не були обов'язковими.

Також посилено роль нотифікованих органів у схемі 3: тепер вони зобов'язані перевіряти правильність визначення виробником типу продукції і застосовності результатів випробувань для всіх суттєвих характеристик. Один призначений орган буде відповідати за узгодження всіх протоколів випробувань (навіть якщо їх виконували різні лабораторії) і видачу єдиного сертифіката відповідності на продукт. Це нововведення унеможливлює ситуацію, коли різні аспекти продукції сертифікують різні органи без центральної перевірки – відтепер один орган «звірятиме» усі результати в сукупності. Водночас, запроваджено модульний підхід: нотифікований орган відповідальний тільки за ті завдання, які належать до системи AVCP, на яку його призначено. Отже, якщо для певного продукту застосовується кілька систем (наприклад, 3+ для екології і 1 для пожежних показників), можливо, залучатимуться різні органи сертифікації, що потребує координації [5]. Для виробників це означає складніший процес сертифікації у плані координації, проте більш всеохопний і надійний результат (охоплено всі аспекти продукту).

Документування та маркування

Виробники тепер готуватимуть декларацію показників та відповідності (DoPC) замість декларації показників. Цей документ об'єднує інформацію про експлуатаційні характеристики і підтверджує відповідність продукту вимогам регламенту. До декларації (а згодом і до цифрового паспорта) обов'язково включатимуться й екологічні показники продукції (після завершення перехідного періоду) [5]. CE-маркування залишається обов'язковим для введення продукції в обіг, відображаючи заявлені показники і відповідність регламенту.

Вплив

Загалом ці зміни мають покращити якість і довіру до сертифікації. Спільні для всіх країн ЄС правила і оновлені стандарти усунуть потребу у повторних випробуваннях в різних державах, що спростить вихід товарів на ринок. З іншого боку, виробникам і органам оцінки відповідності необхідно освоїти нові процедури (наприклад, проведення LCA та верифікація його результатів). Вже зараз галузеві асоціації в ЄС відзначають, що новий CPR прискорює зусилля зі сталого розвитку (через обов'язкове LCA) та дає поштовх цифровій інтеграції. Водночас, гармонізація правил по всьому ЄС, яка підкріплена чіткішою роботою системи стандартизації, зменшить технічні бар'єри у торгівлі та спростить доступ продукції на ринки різних країн.

Вплив на виробників будівельної продукції в ЄС

Для європейських виробників будівельної продукції новий регламент несе як виклики, так і нові можливості. Основний виклик – необхідність адаптації до розширених вимог. Підприємствам доведеться забезпечити проведення додаткових оцінок та збору інформації. Наприклад, тепер виробник зобов'язаний оцінювати життєвий цикл продукту (LCA) та надавати екологічні показники (викиди парникових газів, вплив на здоров'я тощо). Це може вимагати нових ресурсів та експертизи – залучення екологів, створення відповідної документації, співпраця з лабораторіями для випробувань на вміст небезпечних речовин тощо. Крім того, впровадження цифрового паспорта потребуватиме налаштування IT-систем для завантаження й оновлення даних про кожний продукт. Такі зміни можуть бути особливо обтяжливими для малих і середніх підприємств. У відповідь на це в новому CPR передбачені спрощені процедури для мікропідприємств, індивідуального виробництва та випробувань – наприклад, деякі вимоги можуть виконуватися у спрощеному порядку чи з меншим залученням нотифікованих органів. Це зроблено, щоб зменшити навантаження на дрібних виробників, проте основних зобов'язань щодо безпеки та екології ніхто не скасовує.

Інновації та конкурентоспроможність

Одночасно новий регламент відкриває можливості. Виробники, які проактивно впровадять екологічні та цифрові ініціативи, отримають конкурентні переваги. Наприклад, індустрія утеплювачів (EPS) відзначає, що їх продукція (легка, з можливістю переробки) вже відповідає багатьом новим критеріям сталості, тому оновлений CPR дає змогу краще продемонструвати переваги такої продукції на ринку. Таким чином, «зелена» модернізація виробництва перетворюється з

добровільної ініціативи на необхідну умову ринкового успіху.

Зниження бар'єрів на ринку ЄС

За рахунок повної уніфікації вимог новий CPR гарантує, що продукція, виготовлена за його нормами, може вільно обертатися по всьому ЄС без повторної сертифікації. Це особливо вигідно виробникам у високотехнологічних сферах (наприклад, модульне будівництво), які зможуть продавати свої компоненти в різні країни без адаптації під місцеві вимоги. Очікується зниження адміністративних витрат і прискорення виходу на нові ринки в межах ЄС. Наприклад, у секторі модульного будівництва відзначають, що гармонізація стандартів спростить торгівлю та доступ до ринків, зменшуючи технічні бар'єри і витрати на відповідність різним національним нормам. Для виробників це означає більший ринок збуту при дотриманні єдиного набору правил.

Цифровізація та прозорість

Виробники мають інтегрувати цифрові інструменти у свою діяльність. Звітність про показники продукції, сертифікати і навіть інструкції – усе переходить в електронний формат. Building Information Modelling (BIM) та інші цифрові платформи заохочуються для відстеження продукції на всіх етапах – від виробництва до монтажу. Це підвищить прозорість ланцюга постачання: архітектори, будівельники та кінцеві споживачі зможуть легко отримати інформацію про характеристики і екологічність використаних матеріалів. Наприклад, цифрові паспорти в поєднанні з BIM дозволять точно відстежувати, які компоненти використано в будівлі, їхній склад, показники безпеки та впливу на довкілля. Для відповідальних виробників це можливість посилити довіру клієнтів: прозора інформація формуватиме репутацію надійного постачальника. З іншого боку, підробити декларації або приховати недоліки стане складніше – регулятори і споживачі матимуть доступ до єдиної бази даних.

Отже, для виробників в ЄС новий CPR – це необхідність інвестувати сьогодні, щоб залишатися на ринку завтра. Ті, хто зможе переорієнтуватися на випуск більш сталих, екологічно чистих виробів і налагодити цифрову взаємодію, отримають вигоду у вигляді розширеного ринку збуту та довіри замовників. Ті ж, хто проігнорує зміни, ризикують втратити доступ до проектів (особливо державних, де вимагатимуться екологічні сертифікати) і поступитися конкурентам. ЄС чітко сигналізує, що майбутнє будівельної галузі – за інноваціями, сталим розвитком та прозорістю, а бізнес повинен підлаштуватися під це бачення.

Вплив на ринок експорту та імпорту

Новий регламент впливає не лише на внутрішній ринок ЄС, а й на торгівлю будівельною продукцією з третіми країнами (експорт та імпорт). Для іноземних виробників, які експортують до ЄС, планка вимог підвищується. Від 2026 року всі будівельні вироби, що ввозяться в ЄС, повинні будуть відповідати оновленим правилам CPR, включаючи екологічні критерії та наявність цифрових паспортів. Іншими словами, походження продукції (всередині чи поза ЄС) не має значення – діють однакові вимоги. Наприклад, виробник з Азії, який хоче продавати цемент або ізоляційні матеріали в Європі, повинен буде забезпечити сертифікацію за новими стандартами (в т.ч. провести європейські випробування, зробити LCA і зареєструвати продукт в системі DPP). Це може стати викликом для експортерів з країн, де подібні екологічні норми ще не запроваджені, оскільки потребує додаткових витрат на випробування та збір даних. Таким чином, бар'єр входу на ринок ЄС для імпортної продукції підвищується в аспекті відповідності сталим критеріям. З іншого боку, для багатьох відповідальних виробників ці вимоги можуть бути виконані шляхом використання міжнародно визнаних стандартів (ISO на LCA тощо) – ЄС фактично задає глобальний тренд, до якого доведеться пристосуватися.

Роль імпортерів та дистриб'юторів

На імпортерів в ЄС покладається обов'язок перевірити, що продукція має необхідну декларацію, маркування CE та паспорт. Новий CPR зберігає ці вимоги, але додає нові елементи перевірки – імпортеру потрібно впевнитися, що цифровий паспорт для продукту створено і що в ньому містяться потрібні дані. Імпортер фактично виступає гарантом, що іноземний виробник дотримався правил CPR, і несе відповідальність перед ринковим наглядом ЄС за невідповідну продукцію. Це стимулюватиме імпортерів працювати лише з тими закордонними постачальниками, хто готовий виконати євростандарти.

Вплив на експорт європейської продукції

З точки зору європейських виробників, які експортують свої товари за межі ЄС, новий CPR може мати двоякий ефект. З одного боку, витрати на відповідність (суворі випробування, екодекларації) підвищують собівартість продукції, що може дещо знизити цінову конкурентність на ринках, де таких вимог немає. З іншого боку, відповідність високим європейським стандартам стає знаком якості, і на багатьох ринках (особливо розвинених) це є перевагою. Крім того, глобальний тренд рухається у бік підвищення екологічних вимог – наприклад, у будівельних нормах різних країн все більше уваги приділяється енергоефективності, вмісту шкідливих речовин тощо. Отже, європейські продукти, спроєктовані під CPR 2024/3110, матимуть певний «запас міцності» щодо регулювання на інших ринках. Наприклад, якщо в складі фарби обмежено

вміст летких органічних сполук за вимогами ЄС, то ця фарба майже напевно відповідатиме і вимогам в інших країнах, де можуть бути навіть слабші обмеження.

Вплив на глобальну торгівлю та експорт з України розглянемо нижче, в контексті інтеграції України в ринок ЄС. Гармонізація стандартів у контексті нового Закону України «Про надання будівельної продукції на ринку»

Україна у 2020 році прийняла Закон № 850-IX «Про надання будівельної продукції на ринку» – що фактично імплементує в національне право положення європейського Регламенту (ЄС) № 305/2011 [6]. Таким чином, Україна взяла курс на гармонізацію своїх технічних норм для будівельної продукції з нормами ЄС ще до отримання статусу кандидата. Новий закон визначає правові та організаційні засади введення будівельної продукції в обіг, включаючи встановлення базових вимог до будівель і споруд, впровадження системи оцінки відповідності, обов'язковість декларації показників та маркування.

Основні елементи українського Закону відповідають CPR 2011: він містить 7 базових вимог до будівельних робіт (ідентичних вимогам Регламенту 305/2011), запроваджує поняття регламентних технічних специфікацій (національні стандарти, гармонізовані з європейськими, європейські документи з визначення прийнятності та національні документи України з визначення прийнятності) і вимогу щодо декларації показників будівельної продукції. Закон передбачає, що на продукцію, яка відповідає вимогам технічних регламентів, наноситься знак відповідності технічним регламентам (у перспективі – визнання його еквівалентним CE-маркуванню).

Важливо, що набрання чинності Закону було відтерміновано для плавного переходу. Хоч його було прийнято в 2020 році, повноцінно Закон почав діяти з 1 січня 2023 року. Упродовж 2020–2022 років уряд та міністерства приймали необхідні підзаконні акти, затверджували перелік регламентних технічних специфікацій – тобто національних стандартів, гармонізованих з європейськими стандартами (ДСТУ EN) [7].

Також було передбачено перехідний період: протягом 2023–2025 років виробник міг обирати, за якими правилами декларувати продукцію – за старим Національним технічним регламентом (що базується на Директиві 89/106/ЄЕС), чи за новим Законом, імплементованим під CPR [8]. Старий технічний регламент (2006 року) втрачає чинність 31.12.2025 року, і з 1 січня 2026 року вся будівельна продукція в Україні має декларуватися виключно за новим Законом. Це означає, що допочатку 2026 року Україна повністю перейде на «режим CPR 2011» у своєму ринковому нагляді.

Отже, станом на 2025 рік українське законодавство у сфері будівельної продукції гармонізоване зі старим європейським CPR 2011. Україна прийняла значну кількість ДСТУ, гармонізованих з європейськими стандартами (з позначкою «Національний документ прийнято методом підтвердження…») – саме вони слугують регламентними технічними специфікаціями для виконання Закону. Органи оцінки відповідності: створено національну систему призначених органів (аналог європейських нотифікованих), які мають право проводити сертифікацію будівельної продукції згідно з вимогами технічних регламентів.

Загалом, гармонізація стандартів з ЄС в Україні – процес динамічний. Новий CPR задає нові орієнтири, і Україні, ймовірно, доведеться оновлювати своє регуляторне поле навіть раніше, ніж воно повністю запрацює за старими вимогами. Це стандартна ситуація для країн, що адаптують правову систему Європейського Союзу: законодавство постійно еволюціонує слідом за змінами в самому Євросоюзі.

ВИСНОВКИ

Перспектива вступу України до ЄС та укладення «промислового безвізу» (Угоди АСАА) робить впровадження європейських правил для будівельної продукції стратегічно важливим кроком. У цьому контексті можна окреслити такі виклики і можливості:

Основні виклики:

- Постійне оновлення законодавства. Україні доведеться дуже швидко реагувати на зміни в праві ЄС. Щойно набув чинності закон, імплементований під CPR 2011, як вже потрібно планувати його оновлення під CPR 2024.
- Ресурсна та технологічна готовність. Потрібно розвивати лабораторну інфраструктуру для випробувань екологічних характеристик (наприклад, аналіз складу матеріалів на небезпечні речовини, тестування на викиди ЛОС тощо). Необхідно готувати фахівців з LCA, аудиторів з оцінки сталої продукції. Також потрібні IT-рішення: інтеграція з європейською системою DPP або розробка власної сумісної системи.
- Перехідний період і подвійні стандарти. У 2025 році – на початку 2026 – існуватиме ситуація, коли в ЄС діють нові правила, а в Україні – старі (до їх оновлення). Це може створити регуляторний вакуум для експортерів/імпортерів:

Конкурентний тиск. Деякі вимоги щодо зменшення забруднення навколишнього середовища (наприклад, зниження вмісту шкідливих речовин) можуть вимагати переобладнання заводів, що важко під час воєнного та післявоєнного стану.

Основні можливості:

- «Індустріальний безвіз» і спрощений доступ до ринку ЄС. Якщо Україна успішно оновить

законодавство і доведе еквівалентність вимог, сектор будівельної продукції може бути доданий до пріоритетних для угоди АСАА) [9].

- Покращення якості та інноваційність продукції. Впровадження європейських стандартів змусить українських виробників модернізувати продукцію – шукати більш екологічні рецептури, покращувати енергоефективність. Це в довгостроковій перспективі підвищить конкурентоспроможність українських товарів не лише в ЄС, а й в будь-якому ринку.
- Інтеграція в європейські ланцюги постачання. Багато європейських будівельних концернів можуть розглядати Україну як джерело матеріалів (особливо для програми відбудови).
- Доступ до програм та фондів. Українські компанії та організації, що діятимуть в руслі європейських правил, зможуть легше залучити фінансування на розвиток

На завершення, зазначимо, попри всі виклики, рух у цьому напрямку принесе значні вигоди: підвищення якості української продукції, ширший доступ до ринків, залучення інвестицій у технологічне оновлення. Зрештою, інтеграція до ринку ЄС у будівельній сфері – це частина більшої мети України стати повноправним учасником європейського економічного простору, де діють спільні правила і високі стандарти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Регламент (ЄС) 2024/3110 Європейського Парламенту та Ради від 27 листопада 2024 року щодо гармонізованих умов продажу будівельної продукції.
2. Regulation (EU) No 305/2011 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011 laying down harmonised conditions for the marketing of construction products (Construction Products Regulation – CPR).
3. Європейський моніторинговий портал [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://eumonitor.eu
4. Measurlabs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.measurlabs.com.
5. Small Business Standards (SBS-SME) [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.sbs-sme.eu
6. Про надання будівельної продукції на ринку: Закон України від 02.09.2020 № 850-IX. Відомості Верховної Ради України, 2020, № 46. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-20
7. Перелік регламентних технічних специфікацій для будівельної продукції в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0153914-20
8. Міністерство розвитку громад та територій України. Презентація (22.07.2024): «Ukraine's alignment with the CPR acquis – етапи імплементації Закону № 850-IX та перехідний період до 2026 р.» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://hellenicaid.mfa.gr
9. Міністерство економіки України. Інформація про АСАА («промисловий безвіз») [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://me.gov.ua
10. Європейський правовий портал EUR-Lex [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://eur-lex.europa.eu

REFERENCES

1. European Parliament and Council. (2024, November 27). Regulation (EU) 2024/3110 on harmonized conditions for the marketing of construction products.
2. European Parliament and Council. (2011, March 9). Regulation (EU) No 305/2011 laying down harmonized conditions for the marketing of construction products (Construction Products Regulation – CPR).
3. European Monitoring Portal. (n.d.). Electronic resource. Retrieved from https://eumonitor.eu
4. Measurlabs. (n.d.). Electronic resource. Retrieved from https://www.measurlabs.com
5. Small Business Standards (SBS-SME). (n.d.). Electronic resource. Retrieved from https://www.sbs-sme.eu
6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020, September 2). On the provision of construction products on the market: Law of Ukraine No. 850-IX. Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2020, No. 46. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-20
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). List of regulatory technical specifications for construction products in Ukraine. Electronic resource. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0153914-20
8. Ministry of Community and Territorial Development of Ukraine. (2024, July 22). Presentation: "Ukraine's alignment with the CPR acquis – implementation stages of Law No. 850-IX and the transition period until 2026". Electronic resource. Retrieved from https://hellenicaid.mfa.gr
9. Ministry of Economy of Ukraine. (n.d.). Information on ACAA ("industrial visa-free regime"). Electronic resource. Retrieved from https://me.gov.ua
10. European Legal Portal EUR-Lex. (n.d.). Electronic resource. Retrieved from https://eur-lex.europa.eu

Стаття надійшла до редакції: 02.02.2025 року
Перевірено: 22.02.2025
Прийнято: 05.03.2025